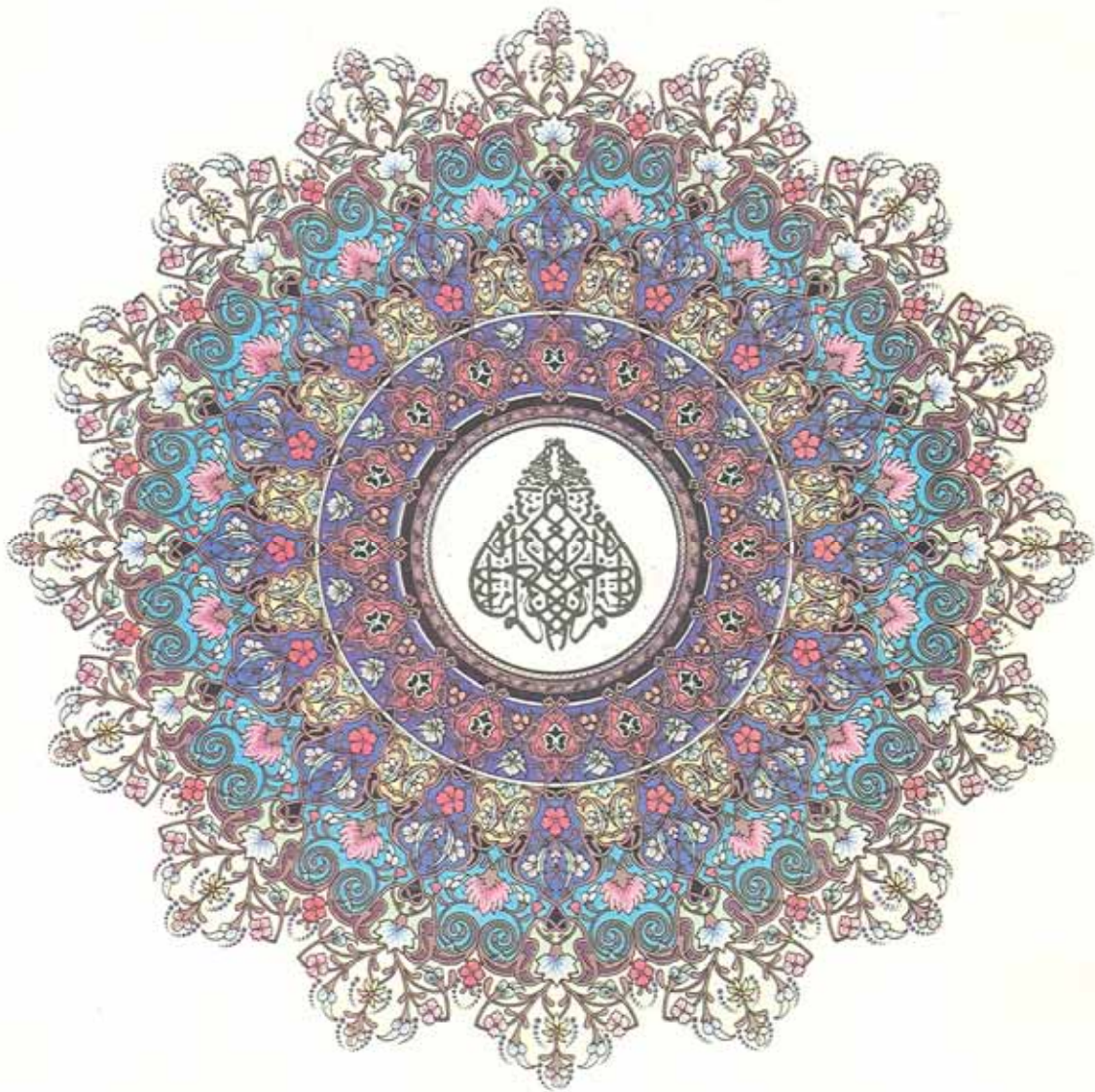

مرکز تحقیقات و بررسی های اقتصادی

مشکلات تحقق اهداف سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و راه کارهای پیشنهادی برای برون رفت از آنها

اسفند ۱۳۹۲

شناسنامه گزارش:

عنوان گزارش: مشکلات تحقق اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و راه‌کارهای

پیشنهادی برای برون رفت از آن‌ها

ناظر: محمدعلی تقی‌زاده

تهیه و تنظیم: منیره امیر خانلو / نصیبه خیری

همکاران: آیدا ابونبی / شیما حاجی نوروزی

تاریخ انتشار: اسفندماه ۱۳۹۲

فهرست مطالب

۵	بخش اول - سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
۹	بخش دوم - مشکلات و راه‌کارهای تحقق اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی
۹	کارآفرینی و تقویت بخش خصوصی
۹	اقتصاد دانش بنیان
۱۲	رقابت‌پذیری و بهره‌وری
۱۴	هدف‌مندی‌سازی بارانه‌ها
۱۵	تولید و واردات
۱۷	امنیت غذایی و درمانی
۲۰	اصلاح الگوی مصرف، ارتقاء کیفیت و رقابت‌پذیری در تولید
۲۰	ارتقاء کیفیت و رقابت‌پذیری در تولید
۲۰	اصلاح الگوی مصرف
۲۱	نظام مالی
۲۲	صادرات
۲۴	مناطق آزاد
۲۶	روابط خارجی و دیپلماسی
۲۶	نفت و گاز
۲۸	دولت (هزینه‌های عمومی، مالیات، خصوصی‌سازی و ...)
۲۸	هزینه‌های عمومی
۲۹	مالیات
۳۰	گمرک
۳۳	نظام اجرایی
۳۴	خصوصی‌سازی
۳۵	صندوق توسعه ملی
۳۵	سالم‌سازی اقتصادی
۳۷	اقتصاد مقاومتی
۳۷	نظام توزیع
۳۸	استاندارد

بخش اول - سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

با هدف تأمین رشد پویا و بهبود شاخص‌های مقاومت اقتصادی و دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با رویکردی جهادی، انعطاف‌پذیر، فرصت‌ساز، مولد، درون‌زا، پیشرو و برون‌گرا به شرح زیر ابلاغ می‌گردد:

۱ - تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیتهای اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم‌درآمد و متوسط.

۲ - پیشسازی اقتصاد دانش‌بنیان، پیاده‌سازی و اجرای نقشه جامع علمی کشور و ساماندهی نظام ملی نوآوری به منظور ارتقاء جایگاه جهانی کشور و افزایش سهم تولید و صادرات محصولات و خدمات دانش‌بنیان و دستیابی به رتبه اول اقتصاد دانش‌بنیان در منطقه.

۳- محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت‌های متنوع در جغرافیای مزیت‌های مناطق کشور.

۴- استفاده از ظرفیت اجرای هدفمندسازی یارانه‌ها در جهت افزایش تولید، اشتغال و بهره‌وری، کاهش شدت انرژی و ارتقاء شاخص‌های عدالت اجتماعی.

۵- سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.

۶- افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)، و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص.

۷- تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا).

۸- مدیریت مصرف با تأکید بر اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف و ترویج مصرف کالاهای داخلی همراه با برنامه ریزی برای ارتقاء کیفیت و رقابت‌پذیری در تولید.

- ۹- اصلاح و تقویت همه‌جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی.
- ۱۰- حمایت همه جانبه هدفمند از صادرات کالاها و خدمات به تناسب ارزش افزوده و با خالص ارزآوری مثبت از طریق:
- تسهیل مقررات و گسترش مشوق‌های لازم.
 - گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت‌های مورد نیاز.
 - تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات.
 - برنامه‌ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی، شکل‌دهی بازارهای جدید، و تنوع بخشی پیوندهای اقتصادی با کشورها به ویژه با کشورهای منطقه.
 - استفاده از ساز و کار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز.
 - ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف.
- ۱۱- توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته، گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات و تأمین نیازهای ضروری و منابع مالی از خارج.
- ۱۲- افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب پذیری اقتصاد کشور از طریق:
- توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان بویژه همسایگان.
 - استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف‌های اقتصادی.
 - استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای.
- ۱۳- مقابله با ضربه پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز از طریق:
- انتخاب مشتریان راهبردی.
 - ایجاد تنوع در روش‌های فروش.
 - مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش.
 - افزایش صادرات گاز.

- افزایش صادرات برق.

- افزایش صادرات پتروشیمی.

- افزایش صادرات فرآورده‌های نفتی.

۱۴- افزایش ذخایر راهبردی نفت و گاز کشور به منظور اثرگذاری در بازار جهانی نفت و گاز و تأکید بر حفظ و توسعه ظرفیت‌های تولید نفت و گاز، بویژه در میادین مشترک.

۱۵- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (براساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.

۱۶- صرفه جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی سازی اندازه دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زاید.

۱۷- اصلاح نظام درآمدی دولت با افزایش سهم درآمدهای مالیاتی.

۱۸- افزایش سالانه سهم صندوق توسعه ملی از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز تا قطع وابستگی بودجه به نفت.

۱۹- شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و ...

۲۰- تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه گذاری و اشتغال مولد و اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه.

۲۱- تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی و گفتمان سازی آن بویژه در محیط‌های علمی، آموزشی و رسانه‌ای و تبدیل آن به گفتمان فراگیر و رایج ملی.

۲۲- دولت مکلف است برای تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با هماهنگی سازی و بسیج پویای همه امکانات کشور، اقدامات زیر را معمول دارد:

- شناسایی و بکارگیری ظرفیت‌های علمی، فنی و اقتصادی برای دسترسی به توان آفندی و اقدامات مناسب.

- رصد برنامه‌های تحریم و افزایش هزینه برای دشمن.

- مدیریت مخاطرات اقتصادی از طریق تهیه طرح‌های واکنش هوشمند، فعال، سریع و به هنگام در برابر مخاطرات و اختلال‌های داخلی و خارجی.

۲۳- شفاف و روان سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار.

۲۴- افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن.»

محورهای مورد توجه در سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی		
بند ۱	بند ۲	بند ۳
کارآفرینی تقویت بخش خصوصی	اقتصاد دانش بنیان	رقابت‌پذیری و بهره‌وری
بند ۴	بندهای ۵ و ۶	بند ۷
هدفمند سازی یارانه‌ها	تولید و واردات	امنیت غذایی و درمانی
بند ۸	بند ۹	بند ۱۰
اصلاح الگوی مصرف و ارتقاء کیفیت و رقابت‌پذیری در تولید	نظام مالی	صادرات
بند ۱۱	بند ۱۲	بندهای ۱۳، ۱۴ و ۱۵
مناطق آزاد	روابط خارجی و دیپلماسی	نفت و گاز
بندهای ۱۶ و ۱۷	بند ۱۸	بند ۱۹
دولت (هزینه‌های عمومی، مالیات، خصوصی سازی...)	صندوق توسعه ملی	سالم سازی اقتصاد/ فساد
بندهای ۲۰، ۲۱ و ۲۲	بند ۲۳	بند ۲۴
اقتصاد مقاومتی	نظام توزیع	استاندارد

بخش دوم - مشکلات و راه کارهای تحقق اهداف سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی

کارآفرینی و تقویت بخش خصوصی:

الف - مشکلات

- افزایش مداخلات دولت در اقتصاد طی سال های اخیر
- ضعف در نگرش و پرورش روحیه کارآفرینی در نظام آموزشی و فرهنگ عمومی و افول شدید کارآفرینی در کشور در اثر توزیع نامناسب امکانات و شکل گیری طبقات غیر مولد از طریق وابستگی به نهادهای قدرت
- نبود فرهنگ مناسب در جامعه در مورد کارآفرینان و صاحبان سرمایه
- تضعیف کارآفرینی در کشور
- تاکید غیرواقعی بر عدالت توزیعی که موجب عدم توجه به کار مولد، از بین رفتن انگیزه کار آفرینی و تلاش شده است

ب- راه کارها

- هدایت قطار خصوصی سازی و اصل ۴۴ به ریل مورد انتظار
- بازبینی آموزش های دوره های کارشناسی تا تحصیلات تکمیلی در جهت تربیت نیروهای انسانی کارآفرین در حوزه فناوری پیشرفته و تکمیل هرم نیروی مورد نیاز
- تسهیل رقابت و تقویت فضای کارآفرینی از طریق اصلاح قوانینی که به نوعی مانع رقابت و خلق کارآفرین در کشور است

اقتصاد دانش بنیان:

الف - مشکلات

- غفلت از تکمیل حلقه های بعدی زنجیره دانش تا ثروت
- سرمایه گذاری متعدد و عمدتاً غیر متمرکز در حوزه اقتصاد دانش بنیان
- نبود برنامه ریزی جامع در جهت بهبود شاخص های تولید، توزیع و کاربری دانش
- اثرات سوء تحریم ها بر حوزه اقتصاد دانش بنیان
- اصرار برخی از دستگاه ها به ایجاد شرکت های دانش بنیان جدید بدون پیش بینی دوران شکوفائی آنها
- عدم اجرای قانون شرکت های دانش بنیان

- وجود برخی قوانین بازدارنده در پیشبرد دانش
- اختلافات بین سازمانی که سبب عدم استفاده از ظرفیت‌های موجود شده است
- تعدد حوزه های تصمیم گیرنده و سیاست‌گذار در دستگاه‌ها
- تداخل بین حوزه تولید دانش (دانشگاه) و حوزه تولید کالای دانش بنیان و تجاری سازی (صنعت)
- تأمین مالی موسسان شرکت های دانش بنیان و صاحبان ایده
- غفلت از مسائل حقوقی و مدیریتی پایه‌ای به خصوص در مرحله تاسیس
- حفظ دارائی‌های فکری و ثبت اختراع
- ناشناخته بودن بازار و کاربردهای محصول و خدمات شرکت‌های دانش بنیان برای موسسین آنها
- عدم توجه به تشکل ها و همکاری های بین بنگاهی
- مشکلات بازاریابی و فروش محصولات در داخل کشور:
- ✓ تعلل یا عدم صدور مجوز برای محصولات این قبیل شرکت‌ها
- ✓ عدم وجود یا ناکافی بودن آمار و اطلاعات مطمئن از بازار کالا یا خدمات مورد نظر
- ✓ رقابت دستگاه های دولتی و شبه دولتی، به ویژه در مورد محصولاتی که وارداتی بوده و یا به آنها یارانه تعلق می گیرد
- ✓ هزینه های تبلیغات و بازاریابی فراتر از توان شرکت های کوچک و متوسط دانش بنیان است. در بسیاری از موارد توسعه تجارت الکترونیکی می‌تواند به این امر کمک کند. البته این خود نیازمند بستر اینترنت مطمئن و پایدار و همچنین روابط مالی الکترونیکی تسهیل شده برای مشتریان است
- مشکلات بازاریابی و فروش محصولات در خارج از کشور:
- ✓ قادر نبودن به تامین مدارک لازم برای اخذ مجوز صادرات از یک سو و مجوز واردات در کشور هدف از سوی دیگر
- ✓ عدم دسترسی به آمار و اطلاعات مربوط به محصول در کشور هدف که نیازمند ایجاد مراکز یاری کننده در تامین اطلاعات است
- ✓ عدم تمایل تجار به تجارت فناوری‌ها و کالاهای نوین
- ✓ مشکلات انتقال ارز (ناشی از تحریم ها) و عدم امکان مبادلات تجاری به همان دلیل
- ✓ عدم وجود راه‌کارهای عملی برای استفاده از اعتبارات کمکی جمهوری اسلامی ایران به کشورهای دوست و ارسال کالاهای دانش بنیان ایرانی به جای کمک مستقیم ارزی
- ✓ فقدان کمک یا ناچیز بودن تسهیلات بازاریابی محصولات شرکت‌های دانش بنیان ایرانی توسط سفارتخانه‌های جمهوری اسلامی ایران و سازمان توسعه تجارت

ب- راه کارها

- نگاه واقع بینانه و به دور از احساس به تحولات حوزه کسب و کار دانش بنیان
- سامان دادن مشارکت آحاد جامعه در قالب شرکت های دانش بنیان
- رعایت شایسته سالاری و استفاده از متخصصین باتجربه (با شرح حال علمی قوی در پژوهش و فناوری) در سطوح مدیریتی کلان و ملی پژوهش و فناوری
- برنامه ریزی دقیق و موثر برای توسعه صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) به عنوان کلید اقتصاد دانش محور
- ایجاد سازمان تخصصی حل مشکلات سرمایه گذاری و توسعه ای در حوزه فناوری
- اجرای سریع قوانین حمایتی و مقررات زدائی
- اجرای قانون حمایت از محصولات داخلی برای محصولات دانش بنیان
- حمایت مناسب و یکپارچه برای حضور تخصصی در بازارهای بین المللی
- حضور تشکل ها در تصمیم سازی و فعالیت های اجرائی غیر حاکمیتی
- تلاش برای حفظ دارائی های فکری و ثبت اختراع
- نظارت بر اجرای صحیح اصل ۴۴ قانون اساسی و قانون حمایت از شرکت های دانش بنیان و رعایت اولویت ها در واگذاری ها
- ایجاد مراکز رشد یا پارک های علمی و فناوری ویژه کسب و کار ICT برای دانشجویان و جوانان
- ایجاد پرتال برای برقراری ارتباط بین سرمایه گذاران و متخصصین صاحب ایده و دانش
- ارتباط مؤثر بین دانشگاه ها و مراکز پژوهشی با صنعت و بخش های مربوط جامعه
- توانمندسازی بخش غیردولتی برای مشارکت در تولید علم و فناوری
- دستیابی به فناوری های پیشرفته مورد نیاز
- پیش بینی منابعی مخاطره پذیر برای تامین سرمایه شرکت های دانش بنیان از منابعی نظیر صندوق توسعه ملی و تشویق صندوق های سرمایه گذاری خصوصی
- ارایه مشاوره رایگان و یا تسهیل شده توسط متخصصین حقوق تجارت
- حمایت در ایجاد شرکت خدمات پشتیبانی دانش بنیان
- ارائه خدمات مورد نیاز شرکت های دانش بنیان نظیر:
- ✓ بازاریابی محصولات دانش بنیان: دسترسی به بازارهای داخلی و خارجی آرزوی هر شرکت تولیدی تازه تاسیس است. شرکتهای نوپای دانش بنیان عموماً ارتباط چندانی با بازار محصول خود نداشته و صرفاً مقوله تولید و امکان پذیری آن مدنظر ایشان بوده است

- ✓ مشاوره حقوقی، مالی و تکنولوژیکی
- ✓ تهیه طرح های کسب و کار ویژه پروژه های دانش بنیان
- ✓ ارزیابی طرح و انجام فرآیند واریسی (Due diligence) پروژه های دانش بنیان
- ✓ ارزشگذاری تکنولوژی

رقابت پذیری و بهره‌وری:

الف - مشکلات

- فقدان تقاضای موثر و مشوق های اساسی برای بهره‌وری
- ناکارآمدی نظام مدیریت در سطح دولتی و غیر دولتی
- کاستی در قواعد حقوقی و الزامات قانونی سازگار با مفاهیم بهره‌وری
- وجود نگرش های فرهنگی ناسازگار با مفهوم بهره‌وری
- ناکارآمدی سازمان ها و بنگاه ها در تولید ارزش
- فقدان نظام جبران خدمات مبتنی بر بهره‌وری
- عدم دسترسی به منابع تأمین مالی
- عدم ثبات در سیاست های دولت
- تورم
- دیوان سالاری
- فضای نامساعد کسب و کار
- نوسانات نرخ ارز

ب - راه کارها

- محور قرار گرفتن رقابت پذیری و شاخص های آن برای دستیابی به بهره‌وری
- توجه به نقش کلیدی دولت در متغیرهای اثرگذار مستقیم و غیر مستقیم بر بهره‌وری
- استقرار نظام بودجه کشور با محوریت شاخص بهره‌وری
- برقراری ارتباط میان مزد و بهره‌وری
- تغییر نگرش تصمیم گیران، صاحبان صنایع، کارکنان و نظام های آموزشی در خصوص بهره‌وری
- تغییر نگرش در فرآیند تولید ارزش کشور
- طراحی نظام اندازه گیری و تحلیل بهره‌وری کشور

- بهبود محیط کسب و کار از طریق:
 - ✓ اجرای سریع قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار
 - ✓ تسهیل ثبت املاک در ایران
 - ✓ تسهیل فرآیند برچیدن کسب و کار
 - ✓ ارائه اطلاعات اقتصادی شفاف
 - ✓ انضباط مالی دولت
 - ✓ شفافیت برنامه‌های دولت در بودجه
 - ✓ شفافیت در سیاست‌های ارزی
 - ✓ سهولت استخدام و اخراج کارگران
 - ✓ بهبود وضعیت حمایت از سرمایه‌گذاران در بازارهای مالی
 - ✓ بهبود پرداخت مالیات‌ها و بیمه تأمین اجتماعی
 - ✓ بهبود روال‌های اداری تجارت خارجی
 - ✓ تسهیل کسب مجوزهای ساخت و ساز
 - ✓ ایجاد ثبات و شفافیت در سیاست‌ها، قوانین، مقررات و رویه‌های مرتبط با تولید و سرمایه‌گذاری
 - ✓ قانون مداری و برابری همه آحاد جامعه در برابر قانون (دولت، نهادهای وابسته به قدرت و افراد عادی)
 - ✓ کنترل تورم
 - ✓ مبارزه با مفسد اقتصادی (رانت، اختلاس، رشوه و ...)
 - ✓ ایجاد امنیت سیاسی و اقتصادی
 - ✓ تضمین حقوق مالکیت
 - ✓ اعمال مشوق‌های کارآمد سرمایه‌گذاری
 - ✓ تقویت بازار سرمایه جهت تامین مالی بنگاه‌ها
 - ✓ ایجاد ساز و کار کارآمد برای ارائه تسهیلات در نظام بانکی
 - ✓ کاهش مقررات و منطقی کردن مجوزها
 - ✓ کنترل تحریم‌ها و تلاش برای کاهش اثرات منفی آن
 - ✓ حمایت موثر از تولید از طریق منابع هدفمندی
 - ✓ اصلاح قانون کار در راستای تقویت بهره‌وری تولید

هدفمند سازی یارانه ها:

الف- مشکلات

- عدم رعایت قانون در عدم توجه به تخصیص یارانه‌های نقدی تنها از محل منابع حاصل از اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها
- عدم تخصیص سهم بخش تولید و عدم التزام به اجرای کامل قانون هدفمندسازی یارانه‌ها
- عدم توجه به ائتلاف انرژی در شبکه‌های تولید، توزیع و انتقال انرژی
- عدم بستر سازی مناسب برای اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها (ایجاد ثبات اقتصادی و مهار تورم دورقمی، بهبود زیرساخت‌هایی نظیر حمل و نقل)
- اعمال سیاست قیمت‌گذاری در خصوص طیف وسیعی از کالاها و خدمات در حین اجرای قانون

ب- راه کارها

- پایبندی به قانون هدفمندسازی یارانه‌ها و تخصیص یارانه بخش تولید در راستای ارتقاء بهره‌وری و بهبود تکنولوژی
- تخصیص یارانه‌های نقدی تنها از محل منابع حاصل از اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها و پیشگیری از تأمین منابع یارانه نقدی از محل بودجه عمومی
- اجرای سیاست‌هایی جهت تعدیل انتظارات تورمی از طریق بازگرداندن اعتماد عمومی توسط دولت
- اجرای فاز دوم قانون هدفمندسازی یارانه‌ها پس از آسیب شناسی اجرای مرحله اول و ایجاد ثبات در محیط اقتصاد کلان
- ایجاد زمینه نقش‌آفرینی ایران به‌عنوان مرکزیت بازار انرژی منطقه‌ای
- تدوین و ابلاغ هرچه سریع‌تر آیین‌نامه‌های سیاست‌های اصلاح الگوی مصرف ابلاغی مقام معظم رهبری، مندرج در قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی شماره ۱۷۷۰
- اقتصادی کردن مصارف داخلی نفت و گاز از دید بازده اقتصادی
- اجرای دستور پنج سال پیش مقام معظم رهبری دایر بر ضرورت کاهش ضریب شدت انرژی
- وارد کردن بهای حجم عظیم گازهائی که هدرسوزی می‌شود در حساب منفی خزانه
- تدوین سیاست‌های صحیح برای جریمه‌های بین‌المللی گازهای گلخانه‌ای که در آینده برقرار می‌شود
- تأمین سهم سرمایه‌گذاری در نفت و گاز از محل فروش داخلی نفت و گاز

تولید و واردات:

الف- مشکلات

- رشد اقتصادی پر نوسان و در سال های اخیر اندک و حتی منفی و شرایط رکود تورمی
- نوسانات نرخ ارز و تأمین ارز مورد نیاز واردکنندگان
- عدم تخصیص یارانه های انرژی به بخش تولید
- بی ثباتی در قیمت مواد اولیه
- عقب افتادگی در فن آوری و به تبع آن عدم رقابت پذیری در سطح منطقه ای و جهانی
- ناتوانی در استفاده از حداکثر ظرفیت های تولیدی کارگاه ها و عدم دستیابی به مقیاس های اقتصادی در بنگاه ها و بهره وری پایین در بخش صنعت
- کوچک مقیاس بودن بنگاه ها و عدم امکان تخصصی شدن امور، صرفه جویی ناشی از مقیاس، تقسیم کار، ظرفیت های سازمانی
- ضعف در سرمایه گذاری به دلیل محروم شدن از پتانسیل های سرمایه گذاری خارجی
- ایجاد شوک هزینه ای با افزایش شدید قیمت حامل های انرژی مورد نیاز صنایع و ایجاد ناتوانی صنایع کشور برای رقابت با رقبای خارجی
- قیمت گذاری کالاها توسط دولت
- نبود اعتقاد و اعتماد به تشکلهای در عرصه فعالیت های مربوط به قانون گذاری، سیاست گذاری و تصمیم سازی های کلان کشور
- تضعیف روحیه کارآفرینی با شکل گیری طبقات غیر مولد از طریق وابستگی به نهادهای قدرت
- ریسک بالای سرمایه گذاری در کشور

ب- راه کارها

- مدیریت منابع ارزی با تاکید بر تامین نیازهای تولید ملی و سهم بخش خصوصی از صندوق توسعه ملی
- توجه ویژه، کامل و سریع به اجرای قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار
- در دستور کار قرار دادن اجرای درست و کامل قوانین مصوب و اسناد موجود در حوزه اقتصاد: قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، قانون برنامه پنجم توسعه، شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی، سند چشم انداز ۱۴۰۴، کارگروه حمایت از تولید و...
- عدم دخالت در قیمت گذاری و رفتارهای تعزیراتی در کنترل بازار
- حرکت در راستای تعامل و ترمیم روابط بین المللی با هدف ایجاد فضای مطلوب جذب سرمایه گذاری خارجی

- بهره‌مندی از نیروهای متخصص اقتصادی و آشنا به امور تولید و صادرات در دستگاه دیپلماسی کشور، علی‌الخصوص در حوزه کشورهای منطقه برای تسهیل شرایط کشورهای مقصد و حمایت از توسعه صادرات
- عدم اجرای فاز دوم قانون هدفمندسازی یارانه‌ها قبل از آسیب شناسی فاز اول
- حل مشکلات عدیده مربوط به فعالین مرتبط با پروژه‌های دولتی و پرداخت بدهی‌های آنان و عدم اجحاف در تسویه حساب بدهی آنان به شبکه بانکی
- اتخاذ رویه مشخص در تصمیم‌گیری‌ها و دوری از اتخاذ و ابلاغ تصمیمات لحظه‌ای و سلیقه‌ای
- هدایت نقدینگی‌های سرگردان به بخش تولید
- ایجاد شرایط مطلوب برای تامین مالی بخش خصوصی و بهره‌مندی آن از تسهیلات بانکی، صندوق توسعه ملی، بازار سرمایه
- تهیه و تدوین نقشه راه تولید در کشور
- ایجاد خوشه‌های صنعتی کسب و کار
- تقویت و میدان دهی به "تشکل‌های غیردولتی" و کاهش وابستگی اقتصاد ملی به دولت
- بررسی و اصلاح قوانین مرتبط با کسب و کار، نظیر قانون مالیات، بیمه تأمین اجتماعی و...
- اتخاذ روش‌ها و سیاست‌هایی که در جهت قرار دادن تجارت و خدمات واسطه‌ای در خدمت تولید و صنعت باشد
- تشویق و حمایت از جذب نخبگان و ایجاد ارتباط سازنده بین نخبگان کشور و بخش تولید و جلوگیری از در حاشیه ماندن و کوچ نخبگان تمام بخش‌ها علی‌الخصوص کسب و کار
- اولویت دادن و پشتیبانی از صنایع با ارزش افزوده بالا در صادرات و تصویب قوانین و مقررات مربوط به تسهیل کسب و کار آنها
- تمرکز بر واردات تولید محور و صادرات‌گرا
- تصویب و اجرای حقوق معنوی اختراعات و ابداعات و نوآوری‌ها و حقوق مبدعان در بخش‌های مختلف کسب و کار و تولید
- توجه و عنایت ویژه به محصولات صادراتی که به طور سنتی کشورمان دارای جایگاه بالا در جهان است (صنایع دستی از بهترین نمونه‌های این حوزه می‌باشد)
- توجه ویژه به بازارهای مالی و رانت زدایی و فاصله گرفتن از شرایط دستوری فعلی و شفافیت برای پویا شدن آن
- اتخاذ راه‌کارها و ایجاد شرایط لازم برای بهره‌گیری از ابزارهای جدید تامین مالی برای بخش واقعی تولید

- توجه به قانون گذاری و تصمیم سازی در راستای منافع بنگاه های متوسط و کوچک و تسهیل شرایط حضور بخش خصوصی و مردم در اقتصاد ملی
- مبنا قرار دادن آمایش سرزمین و برنامه ریزی در راستای مزیت نسبی در تولید هر منطقه از کشور و همچنین آمایش نیروی انسانی و تولید کل کشور
- فراهم نمودن امکان تسلیم شکایات پیمان کاران خصوصی در زمینه تأخیر در رسیدگی به صورت وضعیت ها و پرداخت حق الزحمه یا بهای کالاها و خدمات فروخته شده به دادگاه های تخصصی ویژه در قوه قضاییه و ملزم نمودن این دادگاه ها به رسیدگی به این شکایات حداکثر ظرف مدت دو ماه
- گنجانیدن جریمه تأخیر غیر مجاز در پرداخت اقساط قراردادهای دستگاه ها و شرکت های دولتی به ماخذ یک و نیم برابر نرخ سود پس اندازهای یکساله در قراردادهای خود با بخش خصوصی

امنیت غذایی و درمانی:

الف- مشکلات

- تشدید ناپایداری (کمی و کیفی) منابع آب های زیرزمینی
- افزایش قیمت های تمام شده (تقریباً تمامی) محصولات کشاورزی و از دست دادن مزیت نسبی تولیدات داخلی
- پایین بودن بهره وری (عملکرد تولیدات، بازدهی نهاده های عوامل تولید (به خصوص آب)، اقتصادی و ...)
- تغییرات مستمر سیاست ها
- استمرار روند تخریب منابع طبیعی و تشدید فرسایش خاک کشور
- تشدید شوری آب و خاک کشور
- خلاء شدید نیروهای کارشناسی کارآمد در بخش دولتی
- بزرگ شدن تشکیلات و افزایش مداخلات دولت
- عدم کفایت یافته های علمی تکنولوژی و فناوری های عرضه شده به بخش کشاورزی و عدم کفایت توام با پایین بودن کیفیت کالاها و نهاده های مورد نیاز تولید
- پایین بودن درآمد بهره برداران بخش کشاورزی و عم امکان ایجاد پس انداز و توسعه کشاورزی برای آنان

- پایین بودن (ناچیز بودن) سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی

- تاثیرپذیری شدید بخش کشاورزی از سیاست‌های اقتصادی کلان (اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها، تغییر نرخ ارز)

- بیمه محصولات کشاورزی

- کمبود منابع ارزی جهت واردات مواد غذایی

- تأمین اجتماعی فراگیر و رایگان به ویژه در بخش درمان

ب- راه کارها

- آب محور بودن برنامه‌های تولیدی بخش کشاورزی با هدف کنترل و کاهش تقاضای آب کشاورزی و کمک به تعادل بخشی

- تمرکز بر افزایش بهره‌وری به جای توسعه در برنامه‌های کشاورزی (به جز مناطق خاص) در معدود حوضه‌های آبریز که امکان تامین آب برای کشاورزی وجود دارد

- ارتقاء بهره‌وری مصرف آب در تولیدات کشاورزی و امکان تعادل بخشی حداقل ۲۵ درصد بیلان منفی سفره‌های آب‌های زیرزمینی طی چهار سال پیش رو

- حمایت از تولید محصولات کشاورزی با مزیت بهره‌وری آب (نیاز آبی کمتر)، مزیت‌های نسبی (ملی و منطقه‌ای)

- سرمایه‌گذاری برای تعادل بخشی آب‌های زیرزمینی با اولویت مناطق بحرانی

- توجه خاص به موضوع محوری و اساسی تامین سرمایه (توجه خاص سرمایه‌گذاران) به منظور تجهیز و نوسازی مزارع و باغات نظیر انجام عملیات زیربنائی تکمیل شبکه‌های آبیاری، ارتقاء

سامانه‌های آبیاری مزارع و باغات، نوسازی و مدرن سازی باغات و نوسازی و مدرن سازی

تجهیزات و لوازم ارتقاء تکنولوژی سیستم های پرورش دام، طیور و آبی‌پروری (دامداری و مرغداری و آبی‌پروری) و حفاظت و احیاء منابع طبیعی

- توجه بر سیاست آب مجازی در تجارت محصولات کشاورزی

- ایجاد نگرش اقتصادی برای بخش کشاورزی

- رشد مستمر و پایدار اقتصادی بخش کشاورزی

- تدوین و برقراری سیستم حمایتی کارآمد و مناسب جهت تحقق برنامه‌ها و استمرار تولید و پایداری بخش کشاورزی

- ساماندهی تنظیم بازار نهاده‌ها و فرآورده‌های کشاورزی به منظور کاهش تفاوت قیمت‌های عرضه و تقاضا و استفاده از ظرفیت‌ها و امکانات تشکله‌ها، انجمن‌ها در کنترل بازار و تجارت کشاورزی
- تمرکز خاص به کاهش و حذف مداخلات دولت و سازمان‌های شبه دولتی و تمرکز دولت به امور حاکمیتی
- خصوصی سازی بخش کشاورزی به خصوص در عرصه‌های خدمات فنی و پشتیبانی
- دسترسی آسان فعالان اقتصادی بخش به یافته‌های علمی و تکنولوژی پیشرفته کارآمد برای تولید، خدمات و تجارت کشاورزی
- ساماندهی اساسی امر بذر و نهال توسط بخش خصوصی و حمایت از مشارکت شرکت‌های خارجی به منظور انتقال دانش و تکنولوژی به داخل کشور
- اجازه حضور موثر بخش خصوصی در عرصه‌های مختلف تحقیقات کاربردی
- ایجاد محیط امن، روان و سازنده فضای کسب و کار برای فعالان اقتصادی
- ارتباط و تعامل خوب با تشکله‌ها و حمایت از تشکله‌ها و نهادهای غیر دولتی و بهره‌مندی از ظرفیت‌ها و توانائی‌های آنها در واگذاری مسئولیت‌ها
- حاکمیت دادن تصمیمات براساس نظرات کارشناسی و پرهیز از تصمیمات مقطعی، غیرکارشناسی و خلق الساعه
- تقویت نظام پژوهش در بخش کشاورزی با تمرکز بر تحقیقات کاربردی و توسعه همکاری‌های علمی داخلی و خارجی
- تامین نهاده‌های کشاورزی کارآمد و دوست محیط زیست
- تدقیق آمارها و برقراری سیستم آماری کارآمد مستمر
- مشارکت بخش خصوصی و تشکله‌ها در تصمیم‌سازی‌ها و برنامه‌ریزی‌های کشاورزی
- فعال سازی پروژه‌های تامین آب به خصوص پروژه‌های احداث شبکه‌های آبیاری و زهکشی و آبرسانی به شهرها و احداث تاسیسات تصفیه خانه آب و فاضلاب و طرح‌های رودخانه‌های مرزی و مشترک
- حفظ سطح تولید فعلی از طریق تدارکات به‌موقع، ارائه خدمات فنی و آموزشی، تامین نقدینگی برای کشاورزان و حل مشکل بیمه محصولات کشاورزی
- بهره‌گیری از شیوه کشت برون مرزی
- اصلاح الگوی مصرف مواد غذایی و جلوگیری از واردات غیرضرور مواد غذایی
- توزیع کوپن غذا برای اقشار آسیب‌پذیر در راستای جبران سوء تغذیه این قشر به‌ویژه جوانان
- برقراری نظام تامین اجتماعی فراگیر رایگان به جای توزیع نقدی یارانه‌ها

اصلاح الگوی مصرف، ارتقاء کیفیت و رقابت پذیری در تولید:

۱. ارتقای کیفیت و رقابت پذیری در تولید

الف- مشکلات

- ریسک بالای سرمایه گذاری در کشور
- عقب افتادگی در فن آوری و به تبع آن عدم رقابت پذیری در سطح منطقه و جهان
- کوچک مقیاس بودن بنگاه ها و عدم امکان تخصصی شدن امور، صرفه جویی ناشی از مقیاس، تقسیم کار، ظرفیت های سازمانی
- ناتوانی در استفاده از حداکثر ظرفیت های تولیدی و بهره وری پایین در بخش صنعت
- شوک هزینه ای ناشی از افزایش شدید قیمت حامل های انرژی مورد نیاز صنایع و ایجاد ناتوانی صنایع کشور برای رقابت با رقبای خارجی

ب- راه کارها

- افزایش توان رقابت پذیری تولید ملی براساس:
 - ✓ اجرای سیاست های بهبود محیط کسب و کار با تاکید ویژه بر تضمین حقوق مالکیت، ایجاد امنیت اقتصادی و اصلاح قوانین و مقررات
 - ✓ لغو امتیازات خاص و انحصارات غیر ضرور
 - ✓ مشارکت بخش خصوصی در فرآیند تصمیم گیری
- ارتقاء سطح فناوری صنایع کشور و دستیابی به فناوری های پیشرفته و راهبردی در راستای ارتقای کیفیت از طریق:
 - ✓ گسترش تحقیق و توسعه
 - ✓ تقویت همکاری مراکز علمی، آموزشی، پژوهشی و صنعتی کشور
 - ✓ تعامل سازنده با مراکز پیشرفته علمی و صنعتی جهان
 - ✓ بهره گیری از مزیت های نسبی موجود و کشف و آفرینش مزیت های جدید نسبی و رقابتی
 - ✓ توسعه تشکل های تخصصی و افزایش نقش آنها در تصمیم سازی ها

۲. اصلاح الگوی مصرف

الف- مشکلات

- ✓ کیفیت پایین تولیدات داخلی در مقایسه با کالاهای وارداتی
- ✓ قاچاق چشمگیر کالاهای مصرفی به داخل
- ✓ مشکلات فرهنگی در خصوص ترجیح مصرف کالاهای خارجی در مقایسه با کالاهای داخلی

✓ فرهنگ تجمل گرایی

ب- راه کارها

- ✓ آگاه سازی جامعه در خصوص اصلاح الگوی مصرف از طریق رسانه ها، آموزش و پرورش، آموزش عالی و ...
- ✓ فرهنگ سازی در خصوص جایگزینی تولیدات داخلی با کیفیت با تولیدات خارجی در راستای دستیابی به بهبود تولید کشور
- ✓ افزایش کیفیت تولیدات داخلی و تلاش برای دستیابی به استانداردهای جهانی و قیمت های قابل رقابت با کالاهای وارداتی
- ✓ اعمال سیاست های تشویقی و حمایتی برای تولیدکنندگان در جهت اصلاح تولیدات

نظام مالی:

الف- مشکلات

- ناکارایی نظام تأمین مالی بنگاه های اقتصادی
- کوچک بودن بازار سرمایه و عدم مشارکت آن در تأمین مالی بنگاه های اقتصادی
- کمبود نقدینگی و سرمایه در گردش
- نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی
- مشکل دریافت تسهیلات از بانک ها
- سهم پایین ایران از جریان سرمایه گذاری خارجی

ب- راه کارها

- برقراری روش گشایش اعتبارات اسنادی داخلی (ریالی)
- اصلاح قانون پولی و بانکی در جهت اتخاذ رویه های با ثبات پولی و مالی و تسریع در افزایش سرمایه بانک های دولتی (اعم از تجاری و تخصصی) با توجه به نیاز مالی فعالیت های اقتصادی کشور به خصوص امر تولید ملی
- به کارگیری نظام پوشش بیمه ای برای تسهیلات بانکی
- تنظیم سیاست های پولی در پشتیبانی کامل از تولید و صادرات
- تقویت بازار سرمایه در راستای ایفای نقش این بازار در تأمین منابع مالی بنگاه های اقتصادی

- حمایت از سرمایه گذاری بخش خصوصی با تأمین امنیت سرمایه و اجرای صحیح پروژه‌های دارای توجیه اقتصادی (کوچک، متوسط و بزرگ) که موجبات افزایش اشتغال اعم از موقت (هنگام ساخت و طرح) و دائم (پس از بهره‌برداری از طرح‌ها) را فراهم می‌سازد
- حذف نقش‌های کاذب بانک‌ها در حوزه خارج از بازار پول
- جلوگیری از حضور مستقیم بانک‌ها در بازارهای مختلف به عنوان خریدار یا فروشنده به منظور حمایت از سرمایه و تولید ایرانی
- تعیین نرخ‌های سود تسهیلات متفاوت و تعیین سقف اعتباری برای بخش‌های مختلف اقتصادی و تعیین جریمه برای عدول از این موضوع با هدف هدایت منابع مالی به سوی تولید
- ایجاد واحد نظارت بر مصارف اعتبارات بانکی در کلیه بانک‌ها به منظور نظارت و جلوگیری از جابجایی اعتبارات بین بخش‌های اقتصادی با هدف به کارگیری تسهیلات در محل واقعی شان
- ساده سازی روش‌های اعطای تسهیلات، حذف یا ادغام انواع مجوزها و مفاصا حساب‌ها از فرایند پرداخت تسهیلات به منظور کوتاه نمودن فرایند اعطای تسهیلات
- شفاف سازی بازار سرمایه و اداره آن به صورت خصوصی و بدون دخالت دولت
- حمایت و تسهیل استفاده از روشهای نوین تأمین مالی
- استفاده صحیح از روش خرید دین جهت مدیریت منابع و تخصیص منابع به فعالیت‌های واقعی و شفاف در جهت رونق تولید
- اصلاح دستورالعمل‌های جاری ارزی با رویکرد حمایت از تولید و سرمایه گذاری
- راه‌اندازی ساز و کار پوشش نوسانات ارزی در موقع گشایش اعتبار

صادرات:

الف- مشکلات

- عدم وجود امنیت اقتصادی برای جذب سرمایه‌گذاری
- عدم عضویت ایران در هیچ نظام تجاری قاعده‌مند و تعهد آور
- وجود رابطه معکوس بین مناسبات بین‌المللی اقتصادی و سیاسی در کشور
- عدم وجود دیپلماسی اقتصادی در کشور در سال‌های اخیر
- از دست دادن بازارهای صادراتی در اثر کاهش مراودات تجاری ناشی از تحریم‌های بین‌المللی
- نوسانات شدید نرخ ارز
- وابستگی شدید به درآمدهای نفتی و عدم توجه کافی به صادرات غیر نفتی
- کمبود نقدینگی به‌عنوان یکی از مشکلات عمده صادرکنندگان کالاها و خدمات

- کیفیت پایین برخی محصولات ایرانی و در نتیجه عدم توفیق در دستیابی به بازارهای جدید و از بین رفتن بازارهای موجود
- کاهش مداوم نرخ حقیقی ارز

ب- راه کارها

- مدیریت قیمت و مقدار ارز
- مدیریت روابط بین الملل جهت مدیریت اثر انتظارات مرتبط با شرایط سیاسی و بین المللی بر نرخ ارز
- تلاش در جهت رفع تحریم ها و دسترسی به منابع ارزی
- متعهد بودن به ارز تک نرخ و جلوگیری از رفتارهای سوداگرانه برای کسب سود
- افزایش تولید، به ویژه تولید صادرات محور از طریق پیاده سازی هر چه سریع تر قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار
- تعامل با دنیای خارج و تقویت صنعت توریسم به منظور ایجاد درآمد ارزی از طریق این صنعت
- کاهش وابستگی بودجه به ارز حاصل از فروش نفت از طریق افزایش بهره‌وری و کاهش هزینه‌های تولید و مآلاً افزایش درآمدهای مالیاتی و در نتیجه حذف نقش دولت به عنوان عرضه کننده انحصاری ارز
- شکل دهی و سامان دهی بازار ارز با نظارت دولت و تلاش در حفظ سلامت و شفافیت این بازار
- تعیین سیاست بلند مدت ارزی برای کشور
- تعیین نهاد مسئول نرخ ارز، اعطای اختیارات و نیز مکانیسم پاسخگویی این نهاد در چارچوب سیاست بلندمدت ارزی کشور
- ارتقای جایگاه نمایندگی‌های ج.ا.ایران با انتصاب دیپلمات‌های متخصص با تجربه به منظور هماهنگی موضوعات اقتصادی و بازرگانی در عرصه بین الملل و هماهنگی میان وزارتخانه های مختلف در این عرصه
- توجه به پیوند هم افزای میان اقتصاد و روابط بین المللی به عنوان یکی از اصول پذیرفته شده در توسعه روابط اقتصادی در جهان
- توسعه مناسبات تجاری از طریق تعامل سازنده و حضور فعال در سازمان‌های بین المللی به ویژه سازمان جهانی تجارت و همچنین پیمان‌های منطقه‌ای
- بهره‌گیری از پتانسیل‌های بخش خصوصی در توسعه روابط بین المللی و برگزاری کمیسیون‌های مشترک اقتصادی
- ایجاد همگرایی در اتخاذ تصمیمات به منظور توسعه مناسبات تجاری با کشورها از طریق تعامل سازنده با اتاق‌های بازرگانی، اتاق‌ها و شوراهای مشترک بازرگانی
- اجرای استراتژی توسعه بر اساس صادرات و کسب سهم بیشتر از بازارهای جهانی

- اجرای کامل و دقیق قوانین و مقررات بالادستی کشور از جمله قانون برنامه پنجم توسعه در خصوص حمایت از صادرات غیر نفتی
- جلوگیری از اعمال موانع صادراتی و نیز عدم لحاظ مالیات بر ارزش افزوده برای صادرات غیرنفتی
- حمایت‌های مادی و معنوی از حضور صادرکنندگان ایرانی در هیات‌های تجاری و نمایشگاه‌های خارج از کشور
- تلاش در جهت برقراری مشوق‌های صادراتی
- ایجاد ثبات در قوانین و مقررات به منظور امکان برنامه‌ریزی توسط فعالان اقتصادی
- تلاش در جهت حمایت و نیز پوشش ریسک‌های تجاری صادرکنندگان در بازارهای هدف
- عدم استفاده از نرخ ارز به‌عنوان ابزاری جهت بهبود تراز تجاری و جایگزینی آن با برخی سیاست‌های غیر قیمتی نظیر تغییرات ساختاری در اعطای تسهیلات و اعتبارات، توسعه بیمه‌ها، سیاست‌های حمایتی از سرمایه‌گذاری‌ها، بهبود فضای کسب‌وکار و وضعیت بنگاه‌های تولیدی، تکیه بر تولیدات با مزیت نسبی بالاتر به دلیل افزایش رقابت پذیری در صحنه بین‌المللی
- حمایت از تولیدات صادرات‌محور
- تخصیص جایزه صادراتی به صادرات خدمات فنی و مهندسی و تسهیل شرایط برای صدور این قبیل خدمات

مناطق آزاد:

الف - مشکلات

- اجرا نشدن یا اجرای ناقص قوانین ناظر بر نحوه تعامل ادارات دولتی و نهادهای مستقر در مناطق آزاد
 - ابهام در مواردی که قانون مناطق آزاد با سایر قوانین عمومی کشوری تناقض دارد
 - تفسیرهای سلیقه‌ای از قوانین و مقررات مصوب مرتبط با حقوق مناطق آزاد
 - نبود راهبرد مشخص و اتخاذ سیاست‌ها برای تأمین آن در مناطق آزاد
 - ابهام در جایگاه نهادهای صنفی و مدنی در فرایندهای تصمیم‌گیری و نظارتی
 - ارائه نشدن خدمات قضایی متناسب با مقتضیات و ویژگی‌های خاص مناطق آزاد
 - ناکارآمدی قوانین ناظر بر فعالیت‌های بانک و بیمه در مناطق آزاد
 - کمبودها و نارسایی در بانک‌های مناطق آزاد به شرح زیر:
- ✓ نرخ نامناسب سود تسهیلات، صرفاً "بر اساس بخشنامه‌های داخلی بدون در نظر گرفتن مزیت‌های مناطق آزاد"

- ✓ عملکرد ناکارآ و ضعیف شبکه بانکی، نبود استقلال شعب بانکی و استفاده نکردن از شبکه های مدرن پرداخت الکترونیکی و نیز منابع خارجی
- ✓ کاهش محدودیت زمانی گشایش اعتبار اسنادی مدت دار (یوزانس)
- ✓ پولشویی و خروج ارز
- فقدان جایگاه بالفعل در بودجه عمومی و برنامه های توسعه کشور
- ناهماهنگی قوانین مناطق آزاد کشور با قوانین مشابه بین المللی
- نارسایی های قانونی در ایجاد محدودیت در حوزه گردشگری

ب- راه کارها

- رسیدگی پرونده های قضایی مرتبط با سرمایه گذاران خارجی در مراجع قضایی خاص و محاکم تخصصی با توجه به رویکرد تعامل مناطق آزاد با اقتصاد جهانی
- بازبینی و اصلاح قانون تجارت فعلی
- بازتعریف مناطق ویژه و صفر در ارتباط با قانون امور گمرکی
- اداره سازمان های مناطق آزاد منحصراً براساس قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی و اصلاحات بعدی آن و قانون کار
- اصلاحات مقررات مربوط به نظارت بر واحدهای بانکی از طریق:
- ✓ تأیید استقلال شعب بانکی مناطق آزاد در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر اساس بخشنامه شماره ۱۸۸۰۸ مورخ ۱۳۸۲/۴/۱۰ هیئت وزیران و اجرایی شدن مفاد این بخشنامه
- ✓ اجرای ماده ۴۶ دستورالعمل اجرایی پولی و بانکی در خصوص اجازه واحد های بانکی در مناطق آزاد (با مجوز عملیات ارزی) برای برقراری روابط کارگزاری با سایر بانک ها و همچنین دریافت انواع وام و اعتبار
- ✓ نظارت همزمان سازمان مناطق آزاد و بانک مرکزی بر واحد های بانکی در منطقه با توجه به نقش حاکمیت سازمان بر اوضاع و احوال اقتصادی منطقه و نظارت ضعیف، نامنظم و غیر مستمر فعلی بانک مرکزی
- ✓ با توجه به اثرات مهم فعالیت بانک ها در اقتصاد مناطق آزاد، شعب بانک ها یک نسخه از گزارش های مالی ارسالی به بانک مرکزی را برای انجام برنامه ریزی های اقتصادی در اختیار سازمان منطقه ذیربط قرار دهند
- ✓ تهیه و تدوین دستورالعمل فعالیت شرکت های لیزینگ و مقررات مربوط به صرافی ها در مناطق آزاد با هدف دقت مسدود شدن روزه های عملیات پولشویی احتمالی توسط صرافی های غیرمجاز

✓ لحاظ شدن مقررات تأسیس و فعالیت مؤسسات بیمه در تدوین مقررات و قوانین تأسیس شعبه بیمه خارجی معتبر در مناطق آزاد

روابط خارجی و دیپلماسی:

الف- مشکلات

- ✓ عدم عضویت ایران در نظام‌های تجاری قاعده‌مند و تعهدآور دنیا
- ✓ غیرفعال بودن کشور در پیمان‌های دو جانبه، منطقه‌ای و چند جانبه
- ✓ عدم وجود شکل قابل قبولی از دیپلماسی اقتصادی در کشور
- ✓ تنظیم و تطبیق مناسبات تجاری بر مبنای اولویت‌های سیاسی کشور
- ✓ وجود رابطه معکوس میان مناسبات بین‌المللی اقتصادی و سیاسی در کشور: اتخاذ رویکرد درون-گرا در مناسبات سیاسی و افزایش اتکاء تولیدات داخلی به واردات در عرصه اقتصادی

ب- راه‌کارها

- اتخاذ یک رژیم تجاری شفاف، ساده و کلان‌نگر شامل پیمان‌ها و اتحادیه‌های منطقه‌ای، ارائه برنامه مشخص در خصوص پیوستن به سازمان جهانی تجارت و چگونگی عملکرد صنایع پس از الحاق
- تعامل مثبت با جهان و تنش‌زدایی در مناسبات بین‌المللی
- باور داشتن تأثیر عمیق دیپلماسی اقتصادی با محوریت بخش خصوصی در تعاملات بین‌المللی
- تدوین یک برنامه گذار از تحریم و بحران اقتصادی با محوریت نجات تولید به منظور جلوگیری از تداوم و تشدید نابسامانی‌های موجود به موازات ایجاد همگرایی در میان نخبگان سیاسی و اجتماعی کشور
- - شناسایی شرکاء و طرف‌های تجاری کشور که دائماً با ایشان ارتباط داریم و ایجاد یک سیستم مبادلاتی یا سواپ ارزی منطقه‌ای جایگزین دلار، برای رهایی از مشکل وابستگی به ارز خارجی

نفت و گاز:

الف- مشکلات

- سرمایه گذاری اندک در صنایع بالادستی نفت و کاهش تزریق گاز به چاه‌های نفتی حتی قبل از تشدید تحریم‌های غرب
- کاهش تولید و صادرات نفت ایران
- اختلال در پرداخت بهای نفت ایران توسط خریداران

ب- راه کارها

- تامین و تضمین محیط امن برای سرمایه گذاری شرکت های بین المللی نفت و گاز به منظور توسعه ظرفیت های تولیدی و اعلام آمادگی برای پیگیری توافقات اولیه ایران با آنها بر اساس روش های پیش از آغاز تحریم ها که می تواند امیدبخش و موجب اعمال فشار از سوی شرکت های نفتی بر دولت ها برای حذف تحریم ها باشد
- رفع موانع سیاسی و حقوقی به منظور افزایش سرمایه گذاری خارجی برای افزایش برداشت از میدانی مشترک در حوزه خلیج فارس به ویژه قطر و همسایگان خشکی به ویژه عراق و حوزه دریای خزر
- اقدامات لازم سیاسی جهت کاهش فشار و تعلیق تحریم ها
- تعیین کارگروه برای جلوگیری و برخورد جدی با قاچاق سازمان یافته سوخت: باید اقدامات در رابطه با قاچاق قبل از وقوع صورت گرفته و راه کارهای انتظامی، نظامی و امنیتی برای مقابله با قاچاق سوخت بررسی شود.
- تعیین کارگروه ساماندهی کاهش تقاضا برای فرآورده ها
- تعیین کارگروه برای بررسی حداکثرسازی و توسعه حمل و نقل ریلی به جای حمل و نقل جاده ای
- اولویت به تولید گاز با توجه به ملاحظات آلایندهی ناچیز و محیط زیست پاک
- تزریق تمامی امکانات مالی و غیرمالی موجود برای توسعه پالایشگاه ها به پالایشگاه هایی که در کوتاه مدت به تولید می رسند
- افزایش صادرات میعانات گازی که هم امکان درآمدی و هم تداوم تولید و تامین گاز را مقدور می سازد
- واردات نیازهای فرآیندی تولید در بخش پالایشگاهی (گاز، نفت و پتروشیمی)
- جلوگیری از اعطای سهمیه اضافی بنزین
- صادرات فرآورده های ذخیره شده پالایشگاه های خصوصی شده
- جلوگیری از واردات قاچاق میعانات و صادرات قاچاق گازوئیل
- افزایش واردات گاز از ترکمنستان و صادرات گاز به ترکیه با دید استراتژیک
- فعال تر نمودن بخش خصوصی در معاملات نفت و گاز
- افزایش سوآپ یا خرید نفت گاز از همسایگان شمالی و برنامه ریزی برای واردات برخی اقلام فرآورده از روسیه، آذربایجان، هند و چین
- کاهش قیمت سوخت های مازاد و غیرقابل صدور در شرایط فعلی برای افزایش مصرف داخلی آنها: در مواردیکه به دلیل مشکلات صادراتی، مخازن گاز مایع مملو از محصول می شوند و در همان زمان می توان از آن به عنوان خوراک پتروشیمی استفاده نمود، بهتر است با کاهش قیمت شرایط مصرف داخلی فراهم شود.
- کاهش تخصیص منابع ارزی به واردات
- حفظ تداوم افزایش سرمایه گذاری در میدان های مشترک و در بخش انرژی
- تنظیم و اعلام سیاست های اجرایی برای کاهش تقاضا و مصرف فرآورده

- افزایش تولید نفت، واردات گازوئیل و صادرات در صورت ایجاد گشایش یا رفع نسبی تحریمها
- کنترل و قانونمند نمودن ترانزیت فرآورده‌های نفتی و گازی از سرزمین ایران به منظور عدم امکان رقابت این نوع از کالاها با تولیدات مشابه داخل کشور
- اهتمام ویژه برای افزایش ظرفیت پالایشگاه‌های صادراتی نفت خام به منظور ایجاد اشتغال و حداکثرسازی درآمدهای کشور از طریق حداکثر نمودن صادرات فرآورده به جای نفت خام متناظر با آن زیرا سرمایه گذاری در بخش‌های تولید، ساخت تجهیزات، مهندسی و نصب و ساختمان، اشتغال زیادی همراه با افزایش تصاعدی تولید ناخالص داخلی به دنبال خواهد داشت

دولت(هزینه‌های عمومی، مالیات، خصوصی سازی و...):

۱. هزینه های عمومی

الف- مشکلات

- کسری مزمن بودجه دولت از یک سو به علت افزایش بودجه عمومی در سال‌های گذشته با اتکاء به درآمدهای نفتی و از سوی دیگر با محدود شدن منابع ارزی کشور به علت شرایط تحریم
- عدم وجود اولویت‌بندی در خصوص طرح‌های عمرانی در جهت تخصیص درست منابع مالی کمیاب دولت
- عدم امکان افزایش قابل توجه درآمدهای حاصل از مالیات‌های شرکت‌های دولتی و خصوصی به دلیل شرایط رکود اقتصادی
- ارتزاق تعداد زیادی از نهادها و بنیادها از بودجه دولت، بدون حسابدهی و پاسخگویی
- مشکلات مرتبط با محدود نمودن خانوارهای مشمول دریافت یارانه نقدی
- تورم نیروی کار در بخش دولتی
- بی‌انضباطی مالی دولت و تسلط سیاست‌های مالی بر سیاست‌های پولی در ایران

ب- راه کارها

- الزام دولت به شفاف کردن رقم کسری بودجه و راه‌های تأمین مالی آن در تنظیم لوایح بودجه سنواتی
- برقراری انضباط شدید مالی به معنای محدود کردن هزینه‌های جاری دولت و اولویت‌بندی طرح‌های عمرانی
- در دستور کار قرار گرفتن موضوع کاهش تعداد کارکنان دولت در دراز مدت
- قطع وابستگی نهادها و بنیادهای عمومی غیر دولتی به بودجه کشور
- تعیین مرجع رسمی به‌عنوان مسئول مدیریت بدهی بخش عمومی (شامل بدهی دولت به پیمانکاران بخش خصوصی)

۲. مالیات

الف - مشکلات

- سهم اندک درآمدهای مالیاتی در تولید ناخالص داخلی
- سهم اندک درآمدهای مالیاتی در تأمین هزینه‌های دولت
- پیچیدگی و جامع نبودن قوانین و مقررات
- معافیت‌های گسترده مالیاتی
- ضعف ضمانت اجرایی قوانین
- ضعف فرهنگ پرداخت مالیات
- تضاد منافع دستگاه‌ها
- عدم وجود پایگاه اطلاعات اقتصادی و مالی جامع
- ناکارآمدی بخشنامه‌ها و رویه‌های اجرایی
- عدم وجود نگاه یکسان به مودی مالیاتی
- بالا بودن تعرفه مالیات بر شرکت‌ها
- خدمات‌دهی نامناسب دولت
- فقدان نظام پاسخگویی و حساب‌خواهی از دولت
- عدم احترام به قانون و اجرای آن از بالا به پایین
- برون‌سپاری امر تشخیص مالیات
- مقطوع بودن پایه‌های مالیاتی
- عدم وجود شفافیت اطلاعات برای اخذ مالیات
- وجود ویروس‌های مالیاتی و فرار مالیاتی
- چانه زنی مالیاتی به جای قانون‌مداری

ب - راه‌کارها

- گسترش پایه‌های مالیاتی و کاهش نرخ مالیات
- حرکت به سمت برقراری نظام مالیات بر مجموع درآمد
- ایجاد پایگاه اطلاعات پایه و عملیات مالی مؤدیان
- توجه به هماهنگی سیاست‌های مالیاتی با جهت‌گیری‌های اقتصادی کشور
- اعطای مشوق‌های مالیاتی جهت افزایش تولید و اشتغال در بخش‌های خاص و مورد نظر دولت
- ایجاد سپر مالیاتی برای کاهش فرار مالیاتی
- برخورد جدی با متخلفین مالیاتی (مؤدیان و ممیزین)
- ارتقای عدالت مالیاتی (عدالت افقی و عدالت عمودی)

- افزایش کارایی نظام مالیاتی (کاهش هزینه‌های تمکین و هزینه‌های وصول)
- کامل نمودن نظام اطلاعات مالیاتی کشور
- اعمال نرخ‌های منطقی
- اعمال نرخ‌های مالیاتی ترجیحی
- به‌کارگیری مجریان آموزش دیده و با تجربه
- ترویج فرهنگ خود اظهاری و پرهیز از اعمال قدرت مالیاتی
- رفع ممنوع‌الخروجی بدهکاران و اتخاذ رویه‌های دیگر برای رفع بدهی‌های قطعیت‌یافته مالیاتی
- تشویق سرمایه‌گذاری‌های تولیدی با کاهش معنی‌دار نرخ مالیات، موضوع ماده ۱۰۵ قانون مالیات‌های مستقیم و جذب مالیات مورد انتظار با افزایش تولید و سودآور نمودن آن
- حذف معافیت‌های مالیاتی و وصول مالیات حقه از تمامی فعالیت‌های اقتصادی، به دور از ملاحظات صنفی و سیاسی
- مکانیزه کردن سیاست‌های سخت افزاری و نرم افزاری مالیاتی در راستای عدالت و شفافیت برای همه بخش‌های اقتصادی
- معافیت مالی خرید دانش فنی و انتقال تکنولوژی
- اجرای قانون مالیات بر ارزش افزوده برای تمام سطوح فعالیت‌های اقتصادی مشمول

۳. گمرک

الف - مشکلات

- مشکل ارزش‌گذاری کالاها: مبنای پرداخت حقوق ورودی کالاها، ارزش آن‌هاست. این گرایش برای برخی واردکنندگان وجود دارد که با ارایه مدارک غیرواقعی، ارزش کالاها را کمتر از میزان واقعی آن‌ها اعلام و حقوق ورودی کمتری پرداخت نمایند. نتیجه این امر پرداخت حقوق ورودی کمتر توسط واردکنندگان و سخت‌تر شدن امکان رقابت محصولات داخلی با تولیدات خارجی است
- زمان‌بر بودن تشریفات گمرکی کالاها و افزایش هزینه‌های بخش‌های تولید و بازرگانی در اثر افزایش زمان ترخیص کالاها
- قاچاق کالا و ورود و خروج برخی کالاها بدون انجام تشریفات گمرکی از طریق گمرکات رسمی
- طبقه‌بندی غیر واقعی کالاها یا طبقه‌بندی در ردیف‌های با نرخ حقوق ورودی پایین‌تر با هدف انتفاع مالی و عدم پرداخت حقوق دولت
- جامع و کامل نبودن نظام تعیین ارزش در گمرک ایران
- عدم وجود سلامت اداری در بخش‌هایی از گمرک
- تعدد گمرکات در ایران و گسترش روزافزون آن‌ها که اعمال کنترل را برای مقامات گمرکی سخت کرده است

- پیچیدگی رویه‌های اداری و تفسیرپذیری قوانین و رویه‌های گمرکی و باز بودن دست کارکنان در اتخاذ تصمیمات

- تخصصی نبودن گمرکات کشور که امکان و احتمال تخلفات و سوءاستفاده‌ها را بیشتر کرده است
- مشکلات مربوط به انگیزش کارکنان از جمله نظام پرداخت
- تعامل نامناسب گمرک با سایر دستگاه‌های دخیل در تشریفات گمرکی
- اخذ مالیات ارزش افزوده در گمرک
- کمبود انبار
- مشکلات ناشی از فقدان قرنطینه و تست
- نامشخص بودن برخی تعرفه‌های گمرکی

ب- راه‌کارها

- ممنوعیت دریافت نقدی حقوق ورودی از مواد اولیه و کالاهای سرمایه‌ای
- بازنگری و همگن سازی تعرفه واردات
- بالا بردن کارایی گمرکات و بنادر و کوتاه ساختن زمان ترخیص کالاها
- ایجاد پنجره واحد تجاری جهت کاهش زمان و هزینه و افزایش بهره‌وری با فرماندهی واحد گمرک
- ایجاد ثبات در قوانین مرتبط با حوزه واردات و فرآیند تصویب قوانین از پایین به بالا (اخذ نظر تشکل‌های مرتبط با موضوع)
- اصلاح قوانین و مقررات ناظر بر فرایند تولید، صادرات و واردات مانند قانون مقررات صادرات و واردات و آیین نامه اجرایی مربوطه، قانون ارتقاء کیفیت خودرو و سایر کالاهای صنعتی، قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، قانون حمایت از تولید و به ویژه قانون امور گمرکی و آیین نامه اجرایی آن
- لغو بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های دست و پاگیر و مخل تجارت، صادره توسط کلیه دستگاه‌های ناظر بر تجارت فرامرزی و به ویژه گمرک ایران
- اجرای دقیق پکیج‌های ارائه شده از سوی سازمان جهانی گمرک
- اجرای کامل و دقیق کنوانسیون تجدیدنظر شده کیوتو
- اجرای برنامه مدیریت هماهنگ مرزی
- اجرای برنامه استانداردهای امنیتی
- استفاده از دستگاه‌های کنترل غیرمحموس
- حسابرسی پس از ترخیص
- استفاده از دستگاه‌های پرتونگاری جهت کنترل، نظارت و ارزیابی

- استفاده از برنامه مدیریت ریسک (مدیریت خط)
- تعیین ارزش گمرک کالاها به صورت سیستمی
- اجرای برنامه گمرک در قرن ۲۱
- اصلاح نگرش مدیران گمرک به مقوله اقتصاد، تولید و تجارت
- جابجایی مدیران ناکارآمد در سطوح ستاد گمرک ایران و گمرکات اجرایی
- عنایت جدی به امر آموزش و تربیت کارشناسان، ارزیابان و مدیران آگاه و توانمند در گمرک به منظور تأمین نیروی انسانی موردنیاز و توانمندسازی سازمان گمرک
- بازتعریف و بازمهندسی وظایف، ساختار سازمانی و فرایند رسیدگی به اختلافات گمرکی در کمیسیون های رسیدگی به اختلافات گمرکی و نگاه حاکم بر آن از طریق اصلاح قانون امورگمرکی و آیین نامه اجرایی آن و تدوین و تصویب آیین نامه اجرایی طرح رسیدگی به اختلافات گمرک در کمیسیون های رسیدگی به اختلافات گمرکی در راستای افزایش اختیارات کمیسیون ها، استقلال کمیسیون ها، استفاده از کارشناسان مستقل و نیز حاکمیت منافع ملی (به جای منافع گمرک)
- انجام هماهنگی بین سازمان توسعه تجارت ایران، بانک مرکزی و گمرک ایران به منظور جلوگیری از بخشی نگری و صدور بخشنامه های ضدونقیض و تکراری و ایزائی
- اصلاح نظام ارزش گذاری کالاهای وارداتی و صادراتی در گمرک
- منطقی سازی تعداد طبقات تعرفه ها و میزان حقوق ورودی (مأخذا)
- صدور گواهی های استاندارد، بهداشت، محیط زیست، انرژی اتمی، قرنطینه دامی و نباتی و دیگر گواهی های اجباری، صرفاً توسط سازمان ملی استاندارد
- لغو ممنوعیت ها و محدودیت ها، مجوزهای فیزیکی و موردی و اعلام مجوزها به صورت موافقت کلی
- اجرای قوانین و مقررات با پیش آگهی مناسب و عطف به ماسبق نشدن آنها و اصلاح و اجرای مواد (۱۱) و (۱۱) مکرر آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات با عنایت به شرایط ویژه جاری
- استعمال و ملحوظ نمودن نظرات اتاق ایران با توجه به سیاست های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و احکام قانون برنامه پنجم توسعه کشور و در اجرای قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، در تدوین و تنظیم قوانین، آیین نامه ها و دستورالعمل ها و بخشنامه ها و نیز اصلاح موارد یاد شده
- اجرای طرح ارزیابی غیابی کالاهای وارداتی در گمرکات بزرگ تجاری
- اجرای طرح ارزیابی تخصصی در گمرکات تجاری بزرگ
- بازنگری فرایندهای اجرایی در ستاد مرکزی و گمرکات اجرایی به منظور کاهش بوروکراسی و کاهش هزینه، اسناد و زمان ترخیص کالاها

- ارائه تسهیلات و امتیازات ویژه به دارندگان کارت های بازرگانی طلایی، نقره ای و برنزی براساس نظام رتبه بندی اتاق ایران و صادرکنندگان ممتاز، نمونه و برتر براساس اعلام وزارت صنعت، معدن و تجارت و تولیدکنندگان و بازرگانان خوشنام و معتبر بر پایه نظر اتاق ها و تشکل ها
- بازتعریف امور حاکمیتی و واگذاری امور غیر حاکمیتی و تصدیگری به بخش خصوصی
- تکریم هر چه بیشتر ارباب رجوع و برقراری اعتماد و احترام متقابل فی مابین گمرک و صاحبان کالا و کارگزاران امور گمرکی
- حذف رسوب کالا در اماکن گمرکی و اظهار کالا به محض ورود کالا به وسیله کامیون، قطار و کشتی به بنادر و اماکن گمرک در دو مرحله؛ مرحله اول، کالاهای مربوط به واحدهای تولیدی و کارخانجات و مرحله دوم، کالاهای متعلق به بازرگانان و تجار

۴. نظام اجرایی

الف - مشکلات

- وجود فساد در بدنه اداری و بخش عمومی
- ترک تشریفات مناقصه و واگذاری پیمانکاری ها به بخش هایی غیر از بخش خصوصی و در نهایت به حاشیه راندن، تضعیف و نابودی بخش های خصوصی و تعاونی در عرصه پروژه های پیمانکاری
- افزایش مداوم کسری بودجه که منجر به بی ثباتی اقتصادی کلان شده است
- افزایش بودجه جاری و عدم تأمین بودجه های عمرانی
- دامن زدن بر تورم به دلیل اتکای بودجه دولت به نفت
- بوروکراسی
- عدم ثبات در سیاست ها

ب - راه کارها

- اجرای سریع قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار
- اهتمام جدی در اولویت دهی به شرکت های بخش خصوصی و تعاونی و اتخاذ رویکرد شفاف در امر واگذاری بنگاه های دولتی و اجرای طرح های عمرانی
- پایبندی به تخصیص به هنگام و پرهیز از کاهش اعتبارات عمرانی در اجرای قوانین بودجه سنواتی
- عزم بر تکمیل پروژه های نیمه تمام در بردارنده منافع ملی
- مهار تورم و پرهیز از اعمال رفتارها و سیاست های شکل دهنده انتظارات تورمی
- کاهش مستمر دیوان سالاری و ایجاد هماهنگی در قوانین و مقررات و شفاف سازی روابط بین دستگاه های اجرایی در جهت حمایت مؤثر از فعالیت های تولیدی
- ثبات و انسجام در تشکیلات اداری دولت و پرهیز از شتابزدگی در اصلاحات ساختاری

- التزام به اجرای اسناد بالادستی به‌ویژه سند چشم‌انداز، قانون برنامه پنجم، و اجرای صحیح و همه‌جانبه قانون سیاست‌های کلی اصل ۴۴ بر اساس روح این قانون
- تفکیک وظایف حاکمیتی و تصدی‌گری دولت و ایفای نقش دولت به‌عنوان سیاست‌گذار، هادی و ناظر در اقتصاد و بهینه‌سازی اندازه آن
- به‌کارگیری افراد متخصص و متعهد با رویکرد شایسته‌گزینی و پرهیز از تغییرات مکرر در کادر اجرایی و مدیران سازمانی
- استقرار نظام پاسخگویی در کلیه سطوح
- پایبندی به قانون و پرهیز از برخورد سلیقه‌ای و شخصی با قوانین
- برخورداری از سرعت عمل در اجرا و اجتناب از شتابزدگی در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی
- تبیین دقیق جایگاه نهادهای تصمیم‌گیری ملی و استانی برای فعالان اقتصادی

۵. خصوصی سازی

الف- مشکلات

- استفاده از واگذاری‌ها به عنوان ابزاری برای رد دیون و تقویت شرکت‌های شبه‌دولتی
- عدم ایفای نقش سهام واگذارشده بابت رد دیون و سهام عدالت در تقویت بخش خصوصی؛ سهم ناچیز بخش خصوصی از این سهام
- برخوردار نبودن بخش خصوصی واقعی از جایگاهی قابل قبول میان سهامداران فعلی شرکت‌های واگذارشده از طریق بورس، فرابورس، مزایده و مذاکره؛ سهم مالکیت بخش خصوصی واقعی از شرکت‌های واگذارشده بسیار ناچیز است
- مشکلات عمده پیاده‌سازی اصل ۴۴ در ایران (عدم ایجاد زیر ساخت های لازم برای اجراء، عدم توجه به بهبود محیط کسب‌وکار و رفع موانع فعالیت بخش خصوصی، عدم توجه به اهداف قانون، فقدان اهتمام و درک مشترک بین بخش های قانونگذاری و اجراء، فقدان سیستم نظارتی مناسب، عدم اهتمام مسئولان به اجرای قانون فوق، مغایرت برخی احکام بودجه سنواتی سال‌های اخیر با قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴)

ب- راه‌کارها

- تضمین حقوق مالکیت بخش خصوصی
- باز تعریف حدود فعالیت بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی
- تقویت شورای رقابت و مرکز ملی رقابت به عنوان مرکز رصد و تشخیص رویه های ضد رقابتی
- شفافیت در مناقصه های دولتی

- اجتناب از واگذاری شرکت‌های دولتی به شرکت‌های شبه دولتی و نهادهای عمومی غیر دولتی
- لغو استفاده از منابع واگذاری‌ها جهت رد دیون دولت
- ایجاد فضای رقابتی و رفع هرگونه امتیاز و تبعیض در فعالیتهای اقتصادی و عدم تبعیض بین بخش‌های خصوصی و عمومی
- نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴
- ارزیابی و تنقیح قوانین مرتبط با قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴
- ارزیابی واگذاری‌های انجام شده از طریق شاخص‌های شفاف اقتصادی
- ایجاد پایگاه اطلاعاتی دقیق اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی از جمله کنترل حجم تصدی‌گری‌های دولت و میزان سهم دولت در اقتصاد
- تدوین و تصویب قوانین و اسناد مکمل قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴

صندوق توسعه ملی:

الف - مشکلات

- کاهش صادرات مواد نفتی به علت تحریم که این امر دسترسی دولت به منابع ارزی و در نتیجه افزایش سهم واریزی از منابع صادرات نفت و ارزش تهاتری نفت و فرآورده‌های نفتی به صندوق توسعه ملی را تحت الشعاع قرار می‌دهد

ب- راه‌کارها

- برنامه‌ریزی به منظور افزایش درآمد مالیاتی دولت در راستای کاهش تدریجی وابستگی بودجه به نفت
- تنش‌زدایی در عرصه بین‌الملل در راستای رفع تحریم مبادلات پولی و فراهم ساختن امکان دسترسی به منابع ارزی حاصل از صادرات نفت و گاز و تجهیز صندوق توسعه ملی از محل این منابع
- تفکیک بودجه از نفت و ممنوعیت پرداخت اعتبارات مورد نیاز دولت از محل منابع صندوق از سوی مجلس شورای اسلامی

سالم سازی اقتصاد:

الف - مشکلات

- بی ثباتی در سیاست‌ها، سیاست‌ها و تصمیم‌های متعدد، متفاوت و بعضاً متناقض
- شرایط غیر رقابتی و وجود انحصار در صنایع گوناگون
- وجود فساد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی

- انحراف در اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴
- کاهش اعتماد عمومی به حاکمیت به دلیل برخی ناکارآمدی‌ها و عدم پایبندی به قوانین و مقررات

ب- راه کارها

- مبارزه با فساد در دستگاه‌های دولتی و پایبندی به قانون از سوی مدیران ارشد اقتصادی
- ایجاد شفافیت در معاملات دولتی
- ایجاد شفافیت اطلاعاتی از طریق تولید، تحلیل و ارائه اطلاعات درست، دقیق و به‌روز
- توقف اقداماتی که به اسم پروژه‌ها و تحت‌عنوان تملک‌های جدید (یعنی سرمایه‌گذاری از محل منابع دولتی در شرکت‌های دولتی) سرمایه‌های ملی را به اموال غیرمولد تبدیل می‌کنند
- آسیب‌شناسی و اصلاح حقوق مالکیت فکری در ایران
- اجرای صحیح قوانین، حذف قوانین مزاحم و موازی
- برخورد جدی با قانون‌گریزان و کسانی که در اجرای قانون تعلل می‌کنند
- برخورد جدی با مقوله قاچاق و مبادی ورودی کالاهای غیر رسمی
- ثبات در قوانین و پرهیز از تغییر مکرر قوانین
- بازنگری در قوانین و مقررات حمایت از حق مالکیت افراد در حوزه های اختراع، نام و نشان تجاری و سایر موارد مرتبط
- التزام به قواعد حقوقی اوفوا بالعهود و اوفوا بالعقود در تعهدات میان دولت و سایر نهادها (اعم از دولتی و خصوصی)
- احترام به قاعده تسلیط و مالکیت شخصی
- احترام به اصل عطف به ماسبق نشدن قوانین
- همکاری قوای مقننه و قضائیه و مجریه در تصویب، اجرا و تضمین اجرای قوانین حمایت کننده از فعالان اقتصادی
- التزام به قاعده لاضرر
- کارآمد سازی نظام قضایی
- اجرای صحیح قوانین از جمله برنامه پنجم، اصل ۴۴، بهبود محیط کسب و کار، رفع موانع تولید، حداکثر استفاده از توان داخلی
- لزوم بازنگری در برخی قوانین از جمله اصلاح قانون کار و روابط کارگر و کارفرما و تأمین اجتماعی، قوانین مالیاتی (به جای معافیت‌های مالیاتی مثل مالیات ارزش افزوده)، قوانین بانکی
- ساماندهی مدیریت اقتصادی کشور با هماهنگی فرا قوایی

اقتصاد مقاومتی:

الف- مشکلات

- تحریم و پیامدهای آن نظیر جلوگیری از انتقال ارز، انتقال ابزار و تجهیزات و فناوری‌های نو به ایران و تحریم مبادلات ارزی
- افزایش کسری بودجه غیرنفتی در سال‌های اخیر که حاکی از محدود شدن فرصت سرمایه‌گذاری برای بخش خصوصی است
- تقدم اهداف سیاسی بر اهداف اقتصادی به دلایل تاریخی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی
- عدم آموزش فرهنگ کار گروهی

ب- راه‌کارها

- استراتژی تسهیل در برابر تحریم
- تلاش در جهت کاهش تنش‌ها
- تعامل با طرفهای خارجی یا سازمانهای منطقه‌ای و بین‌المللی بر اساس دیپلماسی اقتصادی
- تقدیر مستمر همه ساله از فعالان اقتصادی نمونه به منظور ترویج فرهنگ صحیح اقتصادی
- اولویت تغییر فرهنگی با رویکرد کار جهادی و تلاش در مسئولان
- توسعه صنعت فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) به عنوان کلید اقتصاد دانش محور به منظور بهره‌گیری از تاثیر آن در بهبود فضای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی کشور

نظام توزیع:

الف- مشکلات

- بالابودن هزینه‌های شبکه توزیع کالا (فاصله بهای تولید کننده و بهای مصرف کننده)
- وجود انحصار در بازار بسیاری از کالاها و خدمات
- نبود نظام طبقه‌بندی و خدمات شناسه کالایی مشترک بین مبادی ورود و شبکه توزیع داخلی
- نبود تشکل‌های غیردولتی حمایت از حقوق مصرف کننده
- نبود نهاد مدون تنظیم کننده بازار
- عدم سامان‌دهی پخش کالا
- نبود آمار و اطلاعات کافی در خصوص فرآیندهای توزیع
- نامطمئن و غیررسمی بودن بخش قابل توجهی از حمل و پخش کالا در شبکه توزیع
- نبود نماینده کشوری در رسته‌های مختلف حوزه اصناف کشور
- عدم امکان تعامل کشوری میان اصناف برای استفاده از توانایی‌ها و ظرفیت‌های صنفی (با رویکرد توسعه صادرات و تنظیم بازار)

- نامطمئن بودن و عدم پاسخگویی شبکه‌های پخش
- اعمال سیاست قیمت‌گذاری در خصوص طیف وسیعی از کالاها و خدمات در حین اجرای فاز اول قانون هدفمند کردن یارانه‌ها

ب- راه‌کارها

- پرهیز از اعمال سیاست قیمت‌گذاری دستوری و جلوگیری از تعزیراتی شدن محیط اقتصادی جز در خصوص کالاهای اساسی و دارو
- اجرای ماده ۱۰۲ قانون برنامه پنجم توسعه مبنی بر واگذاری امور اجرایی تنظیم بازار نظیر قیمت-گذاری کالاها و خدمات به تشکلهای صنفی تولیدی، توزیعی و خدماتی، اتحادیه‌ها و تعاونی‌ها و همچنین تشکلهای مردم‌نهاد حمایت از مصرف‌کننده
- اتخاذ سیاست مناسب توزیع کالا و خدمات از سوی دولت در کنار واگذاری قیمت‌گذاری به تشکلهای و مجامع صنفی
- آزادسازی قیمت محصولات و حذف نظام قیمت‌گذاری خارج از مکانیسم بازار همراه با ایجاد بستر مناسب برای حداقل‌سازی عوارض ناشی از آزادسازی قیمت، نظیر: برقراری ثبات اقتصادی، افزایش رقابت در اقتصاد، کنترل تورم از طریق کنترل حجم نقدینگی و حمایت از تولید جهت بهبود سطح تکنولوژی
- منطقی کردن تعداد و فعالیت عوامل توزیع (کوتاه کردن فاصله تولید تا مصرف)
- تسهیل نظارت و کنترل و سیاست‌پذیر کردن جریان توزیع کالا در کشور
- فراهم کردن زمینه‌های امکان استفاده از صرفه‌جویی‌های ناشی از مقیاس
- منطقی کردن حاشیه سود عوامل توزیع
- تسهیل رقابت در بازار

استاندارد:

الف- مشکلات

- عدم اجرای مناسب شاخص‌های استانداردها در کشور
- عدم رعایت استانداردها توسط برخی از سازمان‌ها و تولیدکنندگان

ب- راه‌کارها

- توسعه و ارتقای استانداردهای ملی و انطباق نظام‌های ارزیابی کیفیت با استانداردهای بین‌المللی
- رفع موازی‌کاری‌ها در خصوص کنترل کیفیت